

Decizia nr. 11 / 15 ianuarie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din
Codul penal

Emitent: Curtea Constituțională

Publicată în: Monitorul Oficial nr. 102 din 9 februarie 2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Cristina Teodora Pop	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal, excepție ridicată direct de Avocatul Poporului și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.236 D/2014.

2. La apelul nominal răspunde pentru autorul excepției de neconstituționalitate doamna consilier Ecaterina Mirea, cu împuternicire depusă la dosar. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate, care susține că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se arată că aplicarea textului criticat bunurilor dobândite înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012 contravine dispozițiilor art. 15 alin. (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție. Se susține că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt identice cu cele ale art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 cu privire la care Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care a constatat că textul legal supus controlului de constituționalitate încalcă, printre altele, principiul constituțional al neretroactivității legii și că acesta este constituțional în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se susține că decizia anterior referită este aplicabilă și în prezenta cauză. Se face, de asemenea, trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995 și nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, arătându-se că Parlamentul are obligația de a respecta deciziile instanței de contencios constituțional.

4. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate. Se susține că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se face, în acest sens, trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 sunt constituționale în măsura în care

confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, despre care se susține că este aplicabilă și în prezenta cauză. Se subliniază identitatea prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal cu dispozițiile art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, precum și faptul că ele au fost introduse prin același act normativ, respectiv Legea nr. 63/2012. Se susține că acest ultim aspect a dus la cunoașterea de către destinatarii legii a prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal înaintea intrării lor în vigoare. Se arată că aplicarea legii penale mai favorabile presupune întrunirea simultană a următoarelor trei condiții: existența unei succesiuni de legi, continuitate în reglementare și diferența de reglementare între legea veche și cea nouă. Or, în acest caz, cea de-a treia condiție nu este îndeplinită, întrucât dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal au devenit predictibile din momentul intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012. Cel puțin pentru acest din urmă motiv se propune constatarea neconstituționalității prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, și nu asupra celor dobândite înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Adresa nr. 12.842 din 3 decembrie 2014, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 5.601 din 4 decembrie 2014, în temeiul art. 146 lit. d) teza a doua din Constituție și al art. 32 din Legea nr. 47/1992, Avocatul Poporului a sesizat direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate cu privire la încălcarea prin prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal a dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție se arată că principiul neretroactivității legii are ca scop asigurarea securității raporturilor juridice. Se susține că nu se poate pretinde unui subiect de drept să răspundă pentru o conduită pe care a avut-o anterior intrării în vigoare a unei legi care să reglementeze respectiva conduită. Se subliniază faptul că subiectul de drept în cauză nu poate să prevadă ce urmează să fie reglementat de către legiuitor, iar comportamentul său este normal și firesc dacă se desfășoară în cadrul ordinii de drept în vigoare.

7. Referitor la încălcarea prin textul criticat a prevederilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală se arată că soluția legislativă prevăzută la art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal este neconstituțională, în raport cu cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care s-a statuat că măsura de siguranță a confiscării extinse poate fi aplicată doar dacă atât infracțiunea care a determinat condamnarea, cât și actele anterioare acesteia, din care provin bunurile ce fac obiectul confiscării extinse, au fost comise după intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012. Se face, de asemenea, trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995 și nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, prin care s-a reținut că atât dispozitivul, cât și considerentele deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii și că acestea se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept. Se conchide că Parlamentul este obligat să respecte cele stabilite de instanța de contencios constituțional în dispozitivul și în considerentele Deciziei nr. 356 din 25 iunie 2014.

8. Având în vedere argumentele mai sus arătate se susține că textul criticat nu poate retroactiva sub aspectul confiscării bunurilor dobândite înaintea datei intrării sale în vigoare, întrucât doar după această dată autorii au cunoscut normele penale cu privire la confiscarea extinsă și au putut anticipa consecințele nerespectării acestora. Se arată, în concluzie, că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012.

9. Potrivit art. 30 alin. (1) și art. 33 din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare al Avocatului Poporului a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 și 32 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal, care au următorul cuprins: "(2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit; [...]"

13. Se susține că textul criticat încalcă prevederile constituționale ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii și ale art. 147 alin. (4) referitor la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014, s-a pronunțat asupra constituționalității prevederilor art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, constatând că acestea sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

15. Prin decizia anterior arătată, referitor la critica autorului excepției potrivit căreia dispozițiile supuse controlului de constituționalitate permit aplicarea cu caracter retroactiv a măsurii confiscării extinse, cu încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție, atât timp cât aceasta se aplică unor bunuri dobândite în urmă cu până la 5 ani, dar anterior intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, Curtea a reținut că: "sub incidența reglementării constituționale consacrate de art. 15 alin. (2) referitor la retroactivitatea legii penale sau contravenționale mai favorabile pot intra numai normele de drept penal material (substanțial) și nicidecum cele de drept penal procedural care sunt de imediată aplicare" (a se vedea în acest sens Decizia nr. 78 din 11 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 273 din 14 aprilie 2014).

16. S-a arătat că dreptul penal cuprinde ansamblul normelor juridice care stabilesc faptele care constituie infracțiuni, sancțiunea ce urmează a fi adoptată (aplicată) în cazul săvârșirii infracțiunii, condițiile în care statul poate trage la răspundere penală persoanele care săvârșesc infracțiuni, precum și condițiile în care urmează să fie executate pedepsele și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii unor fapte penale. S-a subliniat, de asemenea, că prin lege penală se înțelege o normă de drept substanțial sau material cu un conținut normativ propriu-zis, adică o normă care stabilește conduite, fapte, acțiuni ale subiecților într-un raport juridic, în timp ce în dreptul procesual ori procedural se exprimă categoria normelor juridice care cuprind în conținutul lor proceduri, modalități sau mijloace prin care se aplică normele dreptului substanțial.

17. S-a mai reținut, cu privire la criteriile de delimitare ale normelor de drept penal de cele de procedură penală, că "așezarea acestor norme în Codul penal sau în Codul de procedură

penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor". Drept urmare, ceea ce prevalează în stabilirea acestui caracter constă în obiectul de reglementare, scopul și rezultatul la care conduce norma pusă în discuție (a se vedea și Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 2 decembrie 2011).

18. Astfel, Curtea a statuat că, dacă se ia în considerare criteriul obiectului de reglementare al normei, se constată că art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 este o normă referitoare la confiscarea specială, putând fi încadrată în categoria normelor de drept substanțial și nu în categoria celor de procedură penală, deoarece în art. 2 din Codul penal din 1969 se arată că legea penală prevede și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii de infracțiuni. Or, măsura de siguranță a confiscării extinse este una dintre acestea. Totodată, Curtea a reținut că nu poate fi înlăturat nici criteriul rezultatului la care conduce norma cu privire la înlăturarea unei stări de pericol și la preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală. În consecință, Curtea a constatat că măsura de siguranță a confiscării extinse este o normă de drept penal material.

19. De asemenea, Curtea a constatat existența unei deosebiri între situația ce a stat la baza pronunțării Deciziei nr. 78 din 11 februarie 2014 și cauza dedusă judecății (Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014). Astfel, în prima cauză infracțiunile au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, pe când în cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate analizată infracțiunile au fost săvârșite după intrarea în vigoare a legii referitoare la confiscarea extinsă. De asemenea s-a reținut că cele două cauze diferă și din perspectiva formulării criticilor de neconstituționalitate, în cauza din dosarul soluționat autorul invocând neconstituționalitatea prevederii care permite confiscarea extinsă a bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă faptele pentru care este cercetat au fost comise după această dată, respectiv după 22 aprilie 2012. Curtea a decis că măsura de siguranță a confiscării extinse poate fi aplicată doar dacă atât infracțiunea care a determinat condamnarea, cât și actele anterioare acesteia din care provin bunurile ce fac obiectul confiscării extinse au fost comise după intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 63/2012.

20. Curtea a reținut că principiul neretroactivității legii își găsește justificarea și are rolul de a asigura stabilitatea și securitatea raporturilor juridice. Prin urmare, numai o normă previzibilă poate determina în mod clar conduita subiecților de drept, destinatari ai legii. Tocmai de aceea o lege, odată adoptată, produce și trebuie să producă efecte juridice numai pentru viitor. Aceasta pentru simplul motiv că legea se adresează subiecților de drept, permițând sau interzicând și, bineînțeles, sancționând atitudinile deviante. S-a constatat că este absurd să se pretindă unui subiect de drept să răspundă pentru comportamente și o conduită pe care le-a avut anterior intrării în vigoare a unei legi care reglementează această conduită. Subiectul de drept nu putea să prevadă ce va reglementa legiuitorul, iar comportamentul său este normal și firesc dacă se desfășoară în cadrul ordinii de drept în vigoare.

21. În considerarea celor de mai sus și având în vedere jurisprudența instanței de contencios constituțional, potrivit căreia confiscarea extinsă este o instituție de drept material, Curtea a constatat că norma legală criticată nu poate retroactiva cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată. S-a observat că, dacă s-ar dispune măsura confiscării extinse pentru bunurile dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, s-ar încălca principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

22. Curtea constată că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal cuprind o soluție legislativă identică cu cea a art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, cele două texte fiind introduse în actele normative anterior arătate prin Legea nr. 63/2012. Având în vedere identitatea de obiect al prezentei excepții cu cel al excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, norma privind confiscarea

extinsă prevăzută la art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal nu poate depăși limita temporală reprezentată de data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, neputându-se dispune cu privire la bunurile dobândite de persoana condamnată înainte de data anterior referite, soluție de principiu reținută în Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, anterior analizată. Prin urmare, Curtea constată că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal nu pot depăși limita temporală cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată, soluția contrară încalcând principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

23. În ceea ce privește pretinsa încălcare prin dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal a prevederilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, ce reglementează efectul general obligatoriu și pentru viitor al deciziilor Curții Constituționale, efect ce se produce de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Curtea constată că acestea nu sunt incidente în cauză. Curtea reține, în acest sens, că Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014 are ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 și chiar dacă acestea din urmă au un conținut identic cu dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal, decizia anterior arătată nu poate fi aplicată prin analogie și cu privire la textul criticat.

24. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1 - 3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 și 32 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și constată că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 15 ianuarie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop